

Lehman Brothers DISCIPLINE

**03 April 2013 @ Komkommertijd, Gent
Duur: 40'**

**Concept: Lehman Brothers
Kritische reflectie: Jasper Vanpaemel**

1. Inleiding

“Lehman Brothers” is een jong interdisciplinair collectief. Huidige kernleden Oliver Ibsen, Jasper & Jasper, Alexandra Filip en Frederik Croene groepeerden zich om na te denken over interdisciplinariteit, digitalisering en collectiviteit. Dit collectief wil experimenteren met de artistieke constellaties die tot voor kort de identiteit van verschillende disciplines in de kunsten bepaalden. Het wil de verhoudingen tussen werk, medium en reflectie heruitvinden voor het digitale tijdperk. Hun eerste performance “Discipline” vond plaats op 3 april 2013 in restaurant Komkommertijd in Gent. De voorstelling kwam tot stand op basis van talrijke experimenten en improvisaties.

Deze bundel werd door één van de kernleden achteraf opgesteld en is bedoeld als draaiboek voor toekomstige voorstellingen. Enerzijds is het een schriftelijke neerslag van de afgelopen voorstelling, anderzijds staan er enkele suggesties in tot verbetering en verdere structurering van de performance.

2. Podium Set-Up

A) Voorwerpen, Apparaten & Instrumenten

Links van het podium bevindt zich een **piano** zonder vleugel en partituurklep. De pianist speelt met de rug naar het publiek. Net boven de piano “zweeft” een projectiescherm (150cm x 50cm), zo’n 30 cm achter de gewone toetsen. Achteraan de piano staat een beamer gericht naar dit projectiescherm. Aan de linkerkant van de piano bevindt zich nog een kleine TV-monitor waarop de pianist zijn instructies kan aflezen. De piano zelf is versterkt via een contactmicrofoon aan de onderkant (mic1), verder liggen er nog 8 onbevestigde microfoontjes onzichtbaar los in de piano (mic2-9).

Links en rechts van de pianostoel staan er nog twee stoelen, ditmaal wel gericht naar het publiek. Hier zitten de **technici**. Naast beiden staat een koffer vol geknipte fietsbanden en plakband.

Aan de rechterkant van het podium bevindt zich de **wordprocessor + printer**, alsook het **bureau** van de klerk. De wordprocessor staat zo opgesteld dat de kant van de printer de publiekszijde is. Het toestel wordt bedient door de processorman. Op het bureau staat een bureaulamp en een sorteerbak waarin de processorman informatie kan overdragen aan de klerk. In deze sorteerbak bevindt zich ook een grote voorraad aan voorgedrukt papier. Op de tafel bevindt zich ook een microfoon op een klein statief (mic10) zoals in een conferentieruimte. Hierbij is ook een opnameknop voorzien, op het bureau zelf of met een pedaal onderaan. Zowel in de printer als in de bureaulamp is een klein cameraatje bevestigd. Naast het bureau staat er nog een ostentatieve prullenmand.

In het midden van het podium bevindt zich een grote **TV-monitor**, gericht naar het publiek. Achteraan staan er nog twee **computers**. Deze zijn zoveel mogelijk onzichtbaar gemaakt.

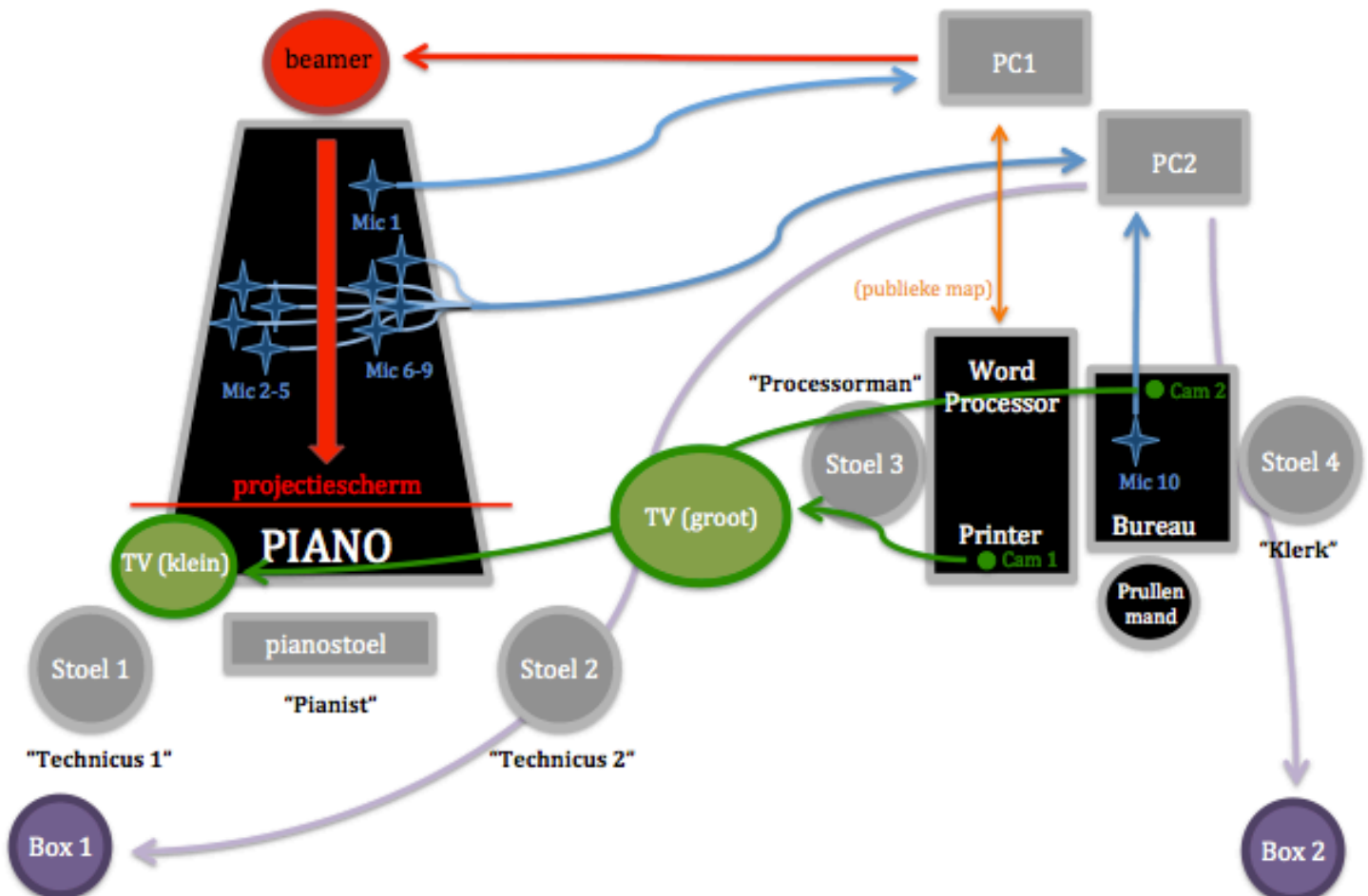
B) Kabels

De beamer en de mic1 zijn verbonden met **PC1**. Op deze computer draait software die verschillende .jpg-bestanden kan openen op basis van klankanalyse, meer bepaald de toonhoogte. Achter quasi iedere noot die de pianist speelt staat dus een .jpg-bestand klaar. Deze bestanden bevinden zich in een publieke map, gedeeld met de wordprocessor. De wordprocessor is in staat om deze bestanden te overschrijven met nieuwe gegevens, gegenereerd de printer.

Mic2-9 en mic10 zijn dan weer verbonden met **PC2**. Op deze computer draait software die via de opnameknop/pedaal opnames maakt met de klerk-microfoon en deze opnames laat afspelen (+ een aantal effecten) op basis van amplitude analyse van het binnenkomende geluid van de losse contactmicrofoons. De klerk-microfoon wordt ook versterkt zonder het maken van opnames. Vanuit PC2 vertrekken 2 audiokabels naar 2 actieve luidsprekers.

De kleine **videocamera's** worden rechtstreeks gekoppeld aan de TV's. De kleine TV-monitor naast de piano vangt het beeld van de camera uit de bureaulamp, terwijl de andere TV het beeld vanuit de printer weergeeft.

C) Grafische benadering

3. Het concept

Het verhaal is opgebouwd uit 5 personages: de processorman, de klerk, de pianist en 2 technici. Ieder personages heeft zijn specifieke taken. Om te beginnen is er een duidelijke scheiding tussen de rechter- en linkerkant van het podium. De processorman en de klerk zijn de instructeurs, de pianist en de technici de uitvoerders. De laatste groep heeft een heel machinale functie, zonder instructies geen actie. Het verloop van het verhaal wordt bepaald door de opeenvolging van instructies van de ene groep naar de andere. De instructies zijn meestal cumulatief, zodat er complexe gehelen kunnen ontstaan.

Iedere instructie wordt op dezelfde manier gegenereerd. De processorman klapt in zijn handen: dit geluid zet de printer in actie. Uit de printer komt een blad met daarop de instructie (zichtbaar voor het publiek op de grote monitor). De instructie bestaat uit 1 woord. De lay-out van de instructie verradt zowel de boodschap als de geadresseerde, onderstaande tabel geeft een overzicht van beschikbare instructies.

Uitvoerder	Instructie
Pianist	Woord
	Filter
Technici	Woord
	Filter
	Bouw

Indien de instructie bedoeld is voor de pianist, zal de processorman hierna het bewuste woord invoeren in het systeem van de wordprocessor, waardoor één van de .jpg-bestanden in de publieke map wordt overschreven (de volgorde van overschrijven is vooraf bepaald). Initieel zijn dit allemaal zwarte bestanden, zodat het lijkt alsof er niets

wordt geprojecteerd. Hierna geeft hij het blad door aan de klerk, die de instructie overschrijft op één van de voorgedrukte papieren. Hij legt dit papier in beeld van de camera, zodat de pianist zijn instructie kan lezen. Dit is tevens voor de pianist het signaal om te beginnen experimenteren met die ene noot die nu is gekoppeld aan het ingevoerde woord. Dit woord wordt telkens als hij die noot laat klinken geprojecteerd op het projectiescherm. Het is pianist niet toegestaan om andere noten te gebruiken alvorens hij hiervoor een instructie krijgt. Na deze hele procedure verfrommelt de klerk het geprinte blad en gooit het in de prullenmand.

Voor de technici zijn er meerdere instructies. Enerzijds een **bouwinstructie**, anderzijds een woord zoals voor de pianist. Om te beginnen zullen de technici vooral bouwinstructies krijgen, aangezien zij hun instrument nog moeten opbouwen. Uit de printer komt het woord "bouw". De processorman zal in dit geval het woord niet invoeren, maar meteen doorgeven aan de klerk. Deze spreekt dan in zijn microfoon het woord "bouw" uit, hetgeen voor de technici (om beurt) het signaal is om naar achteren te gaan (links en rechts van de piano), een fietsband aan een pianobalk te knopen en vervolgens hier één van de losse contactmicrofoons aan te bevestigen. Eenmaal in orde gaat de technicus terug op zijn plaats zitten. Iedere technicus heeft in totaal 4 fietsbanden te bevestigen, dus de bouwinstructies worden 8x herhaald.

Na deze bouwinstructies krijgen de technici ook gewone **woordinstructies**. De procedure blijft nagenoeg dezelfde, ditmaal zal de klerk echter het bewuste woord

uitspreken en het ondertussen opnemen. Deze opname is nu automatisch geprogrammeerd om afgespeeld te worden via één van de fietsbanden. De bewuste technicus veert recht en begint te improviseren met deze fietsband, in harmonie met de pianist. De klank wordt gegenereerd door aan deze band te trekken, zodat de contactmicrofoon trillingen kan registreren. Het is aangewezen om de analysedrempel hoog genoeg te zetten, zodat de technicus in kwestie de nodige fysieke moeite aan de dag moet leggen om de sample te laten klinken. Het geluid zelf is een combinatie van de stem van de klerk en daarbovenop enkele geluidseffecten. Deze effecten kunnen op voorhand per fietsband vastgelegd worden in de software.

Het is wellicht geen overbodige luxe om de verschillende fietsbanden te markeren (kleuren, cijfers,...), zodat de technici de volgorde van opnames gemakkelijker kunnen onthouden en de klerk enkel het bewuste woord moet meedelen.

Hoe meer instructies er passeren hoe meer mogelijkheden tot improvisatie de uitvoerders krijgen. Er is geen vooraf bepaald ritmisch of harmonisch kader, maar aangezien er maximaal 12 verschillende .jpg-bestanden in gebruik zijn ontstaat er vanzelf een soort van dodekafonische compositie. Eenmaal alle .jpg-bestanden en alle fietsbanden zijn gevuld met woorden kunnen deze continu worden overschreven met nieuwe woorden, hetgeen nieuwe verhaallijnen kan teweegbrengen. De uitvoerders kunnen zich laten beïnvloeden door zowel een muzikaal als een tekstueel traject, zelfs door een combinatie van beide. De instructeurs bepalen voor een groot deel de spanningsboog door de opeenvolging van nieuwe instructies snel of traag te laten verlopen.

Een laatste type instructie zijn **filterinstructies**. Hiermee maken de instructeurs duidelijk dat er bepaalde elementen verdwijnen. Dit zorgt voor enkele rustpunten in het verloop. Op die manier kan het cumulatie-effect enkele keren opnieuw uitgevoerd worden. Praktisch gezien rolt er uit de printer het woord "stop". Het lettertype verradt opnieuw of de instructie is gericht tot de pianist of de technici. Indien de pianist is aangesproken, maakt de processorman een .jpg-bestand opnieuw zwart en doorstreept de klerk een welbepaalde instructie. Bij een piano-filterinstructie drukt de klerk 2x snel op de opnameknop, hetgeen de opname wist. Hierna spreekt hij het woord "stop" uit in de micro, zodat de technici meteen op de hoogte zijn. Via de markering weten ze welke fietsband geen opname meer heeft.

Verder zijn er twee speciale filmbestanden die abrupt een nieuwe episode inluiden of zelfs de voorstelling kunnen beëindigen. Het eerste fragment betreft een concertversie van "Throbbing Gristle - Discipline" gemixt met een documentaire over een mevrouw uit een dactylocursus in de jaren '50. Het andere fragment is een mix van de videoclip "Physical" (Olivia Newton-John) met opnieuw de oude documentaire. De start van deze films wordt bepaald op aangeven van de processorman, die de klerk hiertoe het signaal geeft. De klerk gebruikt hiervoor een speciale knop en de film begint te spelen. Als de uitvoerders dit zien en horen, houden ze op met hun activiteiten. Hun shift zit er op, en ze verlaten het podium. Hierna doen de instructeurs hetzelfde.

4. Instructies onder de loep

Om het pure improvisatorische karakter van de voorstelling te bewaren, zijn niet alle instructies één voor één vooraf bepaald. De instructeurs creëren op voorhand wel een soort van **instructievijver**, waaruit de instructies worden opgevist. Zo zijn de instructeurs zeker van de begin- en eindsituatie (vijver vol/leeg), maar blijft de evolutie ertussen onvoorspelbaar. Per voorstelling kunnen meerdere vijvers gebruikt worden.

5. De structuur in de tijd

Met bovenstaand concept is het mogelijk om een hele concertreeks uit te werken, naarmate men leert variëren met de mogelijke instructies. Voor de eerste try-out koos de groep voor een rudimentaire structuur waarin alle mogelijke paden zorgvuldig worden onderzocht. Zo is het volgende globale schema ontstaan:

Proloog	Pedaal geluiden Pianist
Episode 1.1	Woordinstructies Pianist
Episode 1.2	Woordinstructies Pianist, Bouwinstructies Technici
Episode 1.3	Woordinstructies Technici, Pianist volledig gefilterd
Episode 1.4	Woordinstructies Pianist – Technici
Intermezzo	Projectie “Physical – Olivia Newton-John // Dactylocursus”
Episode 2.1	Pedaal geluiden Pianist
Episode 2.2	Woordinstructies Pianist – Technici, FX zacht
Episode 2.3	Filterinstructies Pianist – Technici
Episode 2.4	Woordinstructies Pianist – Technici
Episode 2.5	Filterinstructies Pianist – Technici
Episode 2.6	Woordinstructies Pianist – Technici, pianist “bevrijd”, FX extreem
Episode 2.7	Woordinstructie “Discipline” Pianist – Technici
Epiloog	Projectie “Discipline – Trobbing Gristle // Dactylocursus”

A) Proloog

Om het publiek een goed idee te geven van wat er zich allemaal afspeelt, begint de voorstelling met een langzame presentatie van de verschillende mogelijkheden. Daarom start de uitvoering zonder ook maar één enkele instructie. Omdat de technici nog geen fietsbanden hebben geknoopt en de pianist nog geen noten mag spelen, speelt de laatste met zijn voeten op de pedalen. Door hard of zacht te drukken ontstaan verschillende mechanische geluiden. Dit creëert bovendien een interessante ritmische puls tot de processorman beslist om de eerste instructie door te geven.

B) Episode 1

Vijver Selectie van woorden uit de songtekst van Discipline (weliswaar zonder het woord "Discipline" te gebruiken)

8 Bouwinstructies (enkel in 1.2)

Gekoppelde noten C4/ D4/ F#4/ A3/ A4/ B4/ D5/ C#4/ G#4/ E5/ A#3/ F4
(C4 = centrale do, C3/5 één octaaf lager/hoger)
(Instructies worden altijd in deze notenvolgorde gekoppeld)

Vanaf de eerste instructie begint de eerste episode. In 1.1 krijgt de pianist een 3-tal instructies. Tijdens het printen en schrijven stopt de pianist met spelen, zodat de aandacht van het publiek volledig naar de instructeurs kan gaan. Vanaf de 4de instructie speelt de pianist gewoon door en begint 1.2, waarin de technici beginnen bouwen. Episode 1.3 start wanneer alle fietsbanden zijn bevestigd. Hier krijgt het publiek de kans om uitvoerig kennis te maken met de instrumenten van technici. Tijdens 1.4 komt alles weer samen en wordt er naar een eerste climax gewerkt.

C) Episode 2

Vijver 2.1 tot 2.6 selectie van woorden uit de songtekst van Physical
2.7 enkel het woord "Discipline"
2.3, 2.5 Filterinstructies

Gekoppelde noten C4/ D4/ F#4/ A3/ A4/ B4/ D5/ C#4/ G#4/ E5/ A#3/ F4 **(2)**
C4/ D4/ F#4/ A3/ A4/ B4/ D5/ C#4/ G#4/ E5/ A#3/ F4 **(3)**
C5/ D5/ F#5/ A4/ A5/ B5/ D6/ C#5/ G#5/ E6/ A#4/ F5 **(4)**
C5/ D5/ F#5/ A4/ A5/ B5/ D6/ C#5/ G#5/ E6/ A#4/ F5 **(5)**
C4/ D4/ F#4/ A3/ A4/ B4/ D5/ C#4/ G#4/ E5/ A#3/ F4 **(6)**
C4/ D4/ F#4/ A3/ A4/ B4/ D5/ C#4/ G#4/ E5/ A#3/ F4 **(7)**
(1-7 = 2.1 - 2.7)

Het tweede deel van de voorstelling begint net zoals het eerste. Na het intermezzo verschijnen de personage weer op het podium begint de pianist opnieuw met de pedalen te spelen. Bij de eerste nieuwe instructie houdt hij er mee op. Wanneer alle informatie is gecommuniceerd beginnen alle uitvoerders opnieuw met improviseren. De oude instructies uit het vorige deel zijn nog steeds aanwezig, al worden ze ditmaal snel overschreven want het tempo ligt in deze episode heel wat hoger. Daarom komen er ditmaal ook veel filterinstructies voor. In 2.4 en 2.5 krijgt de pianist een nieuwe notenserie om mee te improviseren. Daarna in 2.6 begint de pianist te "ontsporen", door het hele klavier te gebruiken, niet enkel de aangewezen noten. Ook de geluidseffecten van de technici worden extremer. In 2.7 wordt alle informatie, zowel voor de pianist als de technici één voor één overschreven door het (gesproken) woord "Discipline". Dit is de ultieme climax van de voorstelling. Op het moment dat alle informatie uiteindelijk is overschreven, volgt de epiloog. Net als de videoclip laten de personages het podium achter in één grote chaos.